

حقانیت رسمیت ترکی در ایران

جهت پی بردن به این مسئله، طبیعتاً مقایسه پتانسیل های دو زبان فارسی و ترکی از ابعاد مختلف لازم و ضروری می باشد. گرچه در طول تاریخ هم، بدفعات هر دو زبان را با یکدیگر مقایسه کرده و بر ارجحیت ترکی بر فارسی اعتراف نموده اند، اما ما می خواهیم طی این مقاله جایگاه هر دو زبان را در ایران و دنیا، از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار داده و پتانسیل های جمعیتی این دو زبان و قابلیت های زبانشناختی هر دو را مقایسه و بر ارجحیت یکی بر دیگری پی ببریم.

متأسفانه در نتیجه تبلیغات مغرضانه رژیم پهلوی و نیز ادامه تبلیغات مذکور در دوره جمهوری اسلامی که کماکان هم ادامه دارد، ذهنیتی غیر واقعی و غلط از این دو زبان و جایگاه آن دو در ذهن همه آذربایجانیها و ایرانیها ایجاد شده است. اما با نظری دقیق بر پتانسیل های انسانی و گستره جغرافیایی این دو زبان و نیز بر قابلیت های زبانشناختی هر دو، می توان بر این مسئله پی برد. لذا بعلت ضرورت بررسی موضوع از ابعاد مختلف مجبوریم طی یک مقاله به مسائل مختلف پردازیم.

از لحاظ تاریخی وقتی نظری بر حضور این دو ملت ترک و فارس در منطقه می اندازیم، می بینیم تمامی اسناد و شواهد تاریخی حکایت از حضور اقوام و طوایف التصافی زبان(ترک) از هزاره های سوم و چهارم قبل از میلاد در منطقه دارد. در حالیکه برخی باصطلاح عالمان و محققان پان فارسیست بدون در نظر گرفتن تمدنهای درخشانی که قبل از حضور اقوام آریایی در منطقه بوجود آمده اند، ادعا می کنند که گویا ترک ها از قرن یازدهم به آذربایجان مهاجرت نموده اند. البته آنها از این کار هدفی دارند و می خواهند با تحریف تاریخ، هویتی کاذب در ترکان آذربایجانی ایجاد نمایند تا آنها در مقابل سیاست آسیمیلیسیون حکومت ایران کمتر از خود مقاومت نشان دهند. منابع تاریخی، آثار و نوشته های بیادگار مانده از تمدنهای منطقه حاکیست که هزاران سال قبل از ورود اقوام هندو اروپایی و پارس به منطقه در سرزمین فعلی ایران، آذربایجان و بین النهرین تمدنهای درخشانی بوجود آمده بود که دارای منشأ آسیایی بوده و زبانشان نیز التصافی بوده است. «حتی هزاره های دوم و سوم قبل از میلاد که اثری از رد پای اقوام هند و اروپایی در منطقه وجود نداشت در آذربایجان طوایف ترکزبان توروک، کومان، قاشقایی، آذ، آذر، سوبار، قوت و غیره تشکیل دولت داده و تمدن های درخشانی ایجاد نمودند که بررسی آثار و اسامی بیادگار مانده از آنها هم ترکزبان بودن همان طوایف را به اثبات میرساند.»¹

علاوه از اینکه ترکها هزاران سال قبل از حضور فارسزبانها در این منطقه حضور داشته اند حتی بر اساس آمارهای رسمی و غیر رسمی، ترکی آذربایجانی هم، زبان اکثریت اهالی ایران بوده و می باشد. بطوریکه حتی برخی از پان ایرانیستها و طرفداران زبان فارسی هم، بر این مسئله اعتراف کرده اند. سید احمد کسروی سالها پس از طرح و تبلیغ نظریه های دروغین خود در آخر احساس پشیمانی و ندامت نموده و در مقاله ائی تحت عنوان «الغة التركية في ایران» مجبور به اعتراف شده است. وی در آنجا به صراحت بیان می کند، که «اکثریت اهالی ایران ترک است، ترکزبانان ایران فرزندان ترکان باستانند، ترکی در ایران زبانی سراسریست و ترکی بر فارسی برتری دارد.»²

محمد رضا شعار که خود مخالف زبان ترکی در ایران بود در کتاب خود تحت عنوان «بحثی درباره زبان آذری» می نویسد که از «22 میلیون (آنموقع جمعیت ایران 22 میلیون بود) جمعیت ایران یقیناً بیش از نصفش ترکزبان می باشند»³ حال بیش از هشتاد سال است که ترکهای ساکن در ایران با وحشیانه ترین ابزارها و روشهای آسیمیلیسیون تحت فشار قرار گرفته و میلیون ها نفر در نتیجه این روند، آسیمیله شده اند. اما باز آمارهای ارائه شده حاکی از آن است که در حال حاضر هم، ترکهای آذربایجانی در ایران اکثریت اهالی را تشکیل می دهند.

بر اساس اطلاعات منتشره از طرف سازمان ملل در سال 1998 جمعیت ایران 65 758 000 نفر می باشد که به 69 زبان صحبت می کنند. از اینها 23/5 میلیون نفر بزبان ترکی آذربایجانی، 22 میلیون نفر به فارسی، 4/28 میلیون نفر به لری، 3/25 میلیون نفر به کردی، 2 میلیون نفر به ترکی ترکمنی، 2 میلیون نفر به ترکی قشقایی، 5/1 میلیون نفر به ترکی خراسانی، 1/2 میلیون نفر به عربی صحبت می کنند.

بر اساس این آمار منتشره از طرف سازمان ملل آمار ترکان آذربایجانی، ترکمن، قشقایی، خراسانی، خلج، قزاق، سنقر و ایبورد در ایران سال 1998 جمعاً 29/5 میلیون نفر بود که امروزه به بیش از 30 میلیون نفر می رسد. «4 بدینصورت بر اساس اسناد معتبر تاریخی، آمارهای رسمی و حتی اعتراف های خود پان ایرانیست ها، ایران از قدیم الایام کشوری ترکزبان بوده و امروزه هم ترک ها در این کشور در حال اکثریت می باشند»

در عین حال گستره جغرافیایی ترک ها هم، در ایران وسیعتر از فارس ها می باشد. فارس های بومی در حدود 8-7 استان حضور ندارند در حالیکه ترک های بومی در ایران تنها در حدود 3-2 استان یعنی در استانهای کوچک و کم جمعیت ایلام و سیستان بلوچستان حضور ندارند. ترک ها از رودخانه ارس تا اراک و همدان همه اهالی استان های آذربایجانی را بخود اختصاص داده اند و از اراک و همدان تا خلیج فارس در برخی مناطق بصورت اکثریت و در دیگر مناطق بصورت پراکنده و همراه با فارس ها، عرب ها، لرها، کردها و غیره زندگی می نمایند که از لحاظ تعداد جمعیت و گستره جغرافیایی زبان ترکی بمراتب از حقانیت بیشتری برای رسمیت در کشور نسبت به زبان فارسی برخوردار می باشد. بطوریکه حتی ترکی از لحاظ سراسری بودن هم، در ایران مقام اول را دارا می باشد با نگاهی به تاریخ و آمارهای ارائه شده در خصوص شمار جمعیت ترکزبانان و فارسزبانان کشور و نیز نظری بر گستره جغرافیایی این دو ملت در ایران به این نتیجه می رسیم که زبان ترکی از جایگاه والا و برتری نسبت به فارسی برخوردار بوده و حقانیت ترکی برای رسمیت در ایران از فارسی بیشتر می باشد. ضمناً در دنیا هم ترکی آذربایجانی نسبت به فارسی جایگاه برتری دارد. بطوریکه

بر اساس آمار ارائه شده از طرف سازمان ملل شمار ترکان آذربایجانی در ایران حدود 30 میلیون نفر می باشد که با احتساب آذربایجانی های قفقاز در جمهوری های آذربایجان، گرجستان، داغستان، روسیه، ترکیه و عراق شمار ترکهای آذربایجانی در جهان به حدود 50 میلیون نفر می رسد. در حالیکه بر اساس گزارش سازمان ملل شمار فارس ها در ایران 22 میلیون ذکر شده که ما آنرا 25 میلیون در نظر می گیریم. در عین حال جمعیت افغانستان هم بعنوان یک کشوری که فارس ها هم در آنجا زندگی می کنند در اطلس گیتاشناسی سال 1375 چاپ تهران 16 900 000 نفر ذکر شده که ما 20 میلیون در نظر گرفته و با احتساب فارس ها و هزاره های مغولی نژاد که جمعاً 36/6 (28/5+7/8) درصد جمعیت افغانستان را تشکیل می دهند کلاً فارسیهای افغانستان را 7 026 000 نفر در نظر می گیریم. در حالیکه در کتاب افغانستان، مجموعه مقالات، چاپ سال 1376 تهران شمار تاجیک ها 3 500 000 نفر، شمار فارسیوان ها 600 000 نفر و شمار هزاره ها 1 000 000 نفر ذکر شده که جمعاً 5 100 000 نفر می گردد. 5

در عین حال یکی دیگر از کشورهای فارس نشین تاجیکستان می باشد که از 6 میلیون جمعیتش 62 درصد یعنی 3 720 000 نفر فارس می باشند. در ازبکستان هم تاجیک ها 4/8 درصد یعنی نزدیک به یک میلیون از اهالی را تشکیل می دهند که با جمع بندی همه فارسیهای ذکر شده می توان گفت که در دنیا کمتر از 36 980 000 نفر فارس زبان زندگی می کند. این رقم کمی بیش از شمار ترکهای ساکن در ایران می باشد. در حالیکه تنها شمار ترک های آذربایجانی دنیا به حدود 50 میلیون نفر می رسد که علاوه از ایران و آذربایجان اکثراً در کشورهای ترکیه، روسیه، گرجستان، جمهوری خود مختار داغستان و عراق زندگی می کنند. با این حساب معلوم می گردد که با زبان فارسی تنها می توان با دو کشور عقب مانده ائی چون افغانستان و تاجیکستان ارتباط برقرار کرد در حالیکه با زبان ترکی آذربایجانی می توان با کشورهای ترکیه، آذربایجان، ترکمنستان، ازبکستان، قزاقستان، قرقیزستان، قبرس، جمهوری های خودمختاری چون تاتارستان، باشقیرستان، چوواشستان، خاکاس، تووا، آلتای، ترکستان شرقی و غیره ارتباط برقرار کرد. بعبارت دیگر فارسی زبان های دنیا به 40 میلیون نفر هم نمی رسند اما ترک زبان های دنیا بیش از 200 میلیون نفر می باشند و در واقع با زبان ترکی شش برابر بیشتر می توان با مردم دنیا ارتباط برقرار کرد. زبان ترکی علاوه از دیگر برتری هایش از لحاظ جمعیتی شش برابر از امکانات بیشتری نسبت به فارسی برخوردار می باشد.

علاوه از برتری های جمعیتی و گستره جغرافیائی زبان ترکی بر فارسی در داخل ایران، منطقه و جهان که خود دلیلی مهم برای حقانیت رسمیت این زبان در ایران می باشد در عین حال خود زبان ترکی هم از جهات مختلف زبانشناسی و ساختار زبانی بمراتب نه تنها برتر از فارسی بلکه برتر از تقریباً تمام زبان های موجود در دنیا می باشد که ما در این مقال کوتاه مجبوریم تنها به برخی موارد اشاره کنیم.

دانشمند و ترکولوگ مشهور آذربایجانی پروفیسور جواد هیئت در کتاب «مقایسه اللغتين» هر دو زبان فارسی و ترکی آذربایجانی را از لحاظ زبانشناسی و از ابعاد مختلف بررسی نمود و در تمامی موارد بر برتری ترکی نسبت به فارسی اشاره می کند. وی در صفحه 22 کتابش می نویسد: ناگفته نماند با آنکه لغت باعث غنای زبان است ولی غنای زبان بیشتر تابع تحرک و قابلیت لغت شناسی، افاده و بیان مفاهیم مجرد و همچنین تنوع بیان و قدرت بیان تفردات و تفاوت های جزئی (نوانس) کلام است. با در نظر گرفتن مراتب فوق نوانی و بسیاری از شرفشناسان معتقدند که نثر زبان ترکی برای بیان اندیشه و مفاهیم و موضوعات مختلف علمی، فلسفی، اجتماعی و... رساتر و مناسبتر از بسیاری زبانهای دیگر است.

در زبان فارسی واژه های بسیط سخت گرفتار کمبود است زیرا بیشتر آنها بمرور زمان رها گشته و از یاد رفته است. واژگان فارسی برای مفاهیم علمی مجهز نیست و مترجمان ایرانی بیش از همه این درد جانکاه را احساس می کنند و از این عذاب می برند...

خوانندگان هم همواره از مترجمان و ترجمه های فارسی ناخشنودی می نمایند. 8. گاهی با یک فعل ترکی اندیشه و مفهومی را می توان بیان نمود که در زبان فارسی و زبان های دیگر نیاز به جمله و یا جملاتی پیدا می کند. از طرفی وجود پسوند های سازنده سبب شده که قابلیت لغت سازی برای بیان مفاهیم مختلف و تعبیرات جدید بسیار زیاد است. 9.

زبان ترکی در عین حال با قاعده ترین زبانهاست و نیز غنای این زبان حکایت از قدمت تاریخی بسیار دیرین می کند که در این دوران مدید بدینصورت مکمل شکل گرفته است. در زبان ترکی 24 000 مصدر و 44 زمان وجود دارد. در حالیکه در مقابل آن فارسی تنها از

12 زمان برخوردار می باشد و از این مسئله می توان بر تاریخ کم قدمت زبان فارسی پی برد. 10.

بر اساس تحقیقات انجام گرفته احتمال می رود زبان ترکی مادر حدود 6 400 سال قبل از میلاد بوجود آمده باشد. 11.

تصادفی نیست که سازمان بین المللی علمی و فرهنگی یونسکو زبان ترکی را سومین زبان زنده و با قاعده دنیا معرفی کرده و زبان فارسی رتبه 261 را بر خود اختصاص داده و بعنوان سی و دومین لهجه عربی از طرف این سازمان معرفی گردیده است. 12. اطلاعات اخذ شده از دیگر مراکز زبانشناسی بین المللی دیگر هم در رابطه با اهمیت زبان ترکی نسبت به زبانهای دیگر جالب می باشد که به قسمت هائی از اطلاعات منتشره از مؤسسه آ. ام. آ. ت. 2002 که در اروپا و آمریکا واقع بوده و تحت مدیریت برجسته ترین زبانشناسان اداره می شود در همین خصوص اشاره می کنیم.

یکی از مزیت هائی که در عصر جدید، زبانی را از زبان های دیگر متمایز می کند مناسب بودن قابلیت های قواعدی آن به نیاز های علمی و تکنولوژیکی عصر می باشد. در عین حال از لحاظ حالت معکوس پذیری از طریق فرمولهای ریاضی «زبان ترکی را شاهکار زبان معرفی کرده اند که علناً این مسئله را اعلام کرده اند که برای ساخت آن از فرمول های بسیار پیچیده استفاده شده است که یکی از این افراد خانم نیکیتا هایدن متخصص زبانشناسی سرشناسی آلمانی در مؤسسه اروپائی «یورتوم» گفته است که انسان در آن زمان قادر به تولید این زبان نبوده و موجودات فضائی این زبان را خلق و یا خداوند به پیغمبران خود عالیترین کلام ارتباطی را یاد داده است... در حالیکه در این مورد برای زبان عربی خطای موردی 45 درصد و برای زبان فارسی 100 درصد است. یعنی نمی توان زبان فارسی را با فرمول های زبان شناسی به زبان دیگری تبدیل کرد.» 13

چاپ International Languages هم اینک زبان ترکی عملاً در بیشتر پروژه های بین المللی جا باز کرده است. بنا به گزارش مجله چاپ آمریکا Science New آلمان و مجله کلیه ماهواره های هوا شناسی و نظامی اطلاعات خود را به زبان های انگلیسی، فرانسوی و ترکی به پایگاههای زمینی ارسال می کنند -»

پیچیده ترین سیستم عامل کامپیوتری 052/8 و معمولترین ویندوز زبان ترکی را بعنوان استاندارد پایه فونتیکی قرار داده اند و این در حالی است که زبان عربی را به عنوان اجزاء سطحی در تنظیمات محاوره ای ایجاد کرده اند که اصلاً مسئله علمی نیست و می توان گفت یک حالت ظاهری دارد چونکه هر کاری می کنند فونت آنان و کلمات تولیدی اصلاً همخوانی ندارد و عملاً نیز شاهد هستیم کلیه این سیستم های ایونیک و الکترونیکی هواپیمای تجاری از سال 1996 به سه زبان انگلیسی، فرانسوی، ترکی در کارخانه بوئینگ آمریکا مجهز می شوند

کلیه اطلاعات ارسالی از رادارهای جهان به سه زبان علائم پخش می کنند -

کلیه سیستم ها و سامانه های جنگنده قرن 21 جی - اس - اف که بتعداد 7 هزار فروند در حال تولید است به دو زبان انگلیسی و ترکی طراحی شده اند. آمریکا کشور ترکیه را بخاطر توان بالای هوا، فضا در سال 2001 بعنوان نخستین شریک تمام عیار با 19 درصد سهام قبول کرد و کشورهای آلمان و سوئد را رد کرد. 14

با این مقایسه مختصر اما همه جانبه دو زبان فارسی و ترکی و پی بردن به برتری زبان ترکی بر فارسی و نیز با نظری گذرا بر امکانات زبان ترکی که دیگران هم اعتراف می کنند، معلوم می گردد که خداوند چه نعمت بزرگی را بر آذربایجانی ها اعطا کرده است و از هر جهت ترکی از حقانیت به مراتب بیشتری برای رسمیت در ایران برخوردار می باشد. اما متأسفانه با اینکه ترکیها در طول تاریخ حتی بر زبان فارسی دایگی کرده و آنرا از مرگ حتمی نجات داده اند اما با به حاکمیت رسیدن رضا شاه در ایران زبان نصف جمعیت کشور یعنی ترکیها که مستحق رسمیت در ایرن بود قذغن شد و آنها(ترکها) از هر جهت مورد تیبیض قرار گرفتند. در عرض هشتاد سال جهت از بین بردن این زبان با این همه مزیتها، از تمام امکانات کشور و خود مردم استفاده کرده چنان ضربات سختی بر پیکره زبان ترکی آذربایجانی وارد کرده اند که شاید جبران آن امری ناممکن باشد و ظلمی که در جهت محو معنوی ترکیها مرتکب شده اند جز نسل کشی معنوی چیزی نتوان نامید. در عرض این هشتاد سال میلیون ها ترک آذربایجانی عملاً در نتیجه سیاست آسیمیلیسیون زبان خود را از دست داده و زبان ترکی آذربایجانی از روند شکوفائی طبیعی در تمام زمینه های علمی، ادبی و غیره باز مانده است که شاید با قذغن کردن فارسی و رسمی کردن ترکی در ایران بمدت هشتاد سال بتوان این ظلم بی امان خسارت وارده بر ترکی و ترکزبانان را جبران و عدالت را برقرار کرد

منابع:

1- آراز اوغلو، مختصر آذربایجان تاریخی، باکو 2000، ص. 15 و نیز مراجعه شود به کتاب آذر خالقی اثر فریدون آغاسی اوغلو، 1- نشر آغریداغ، باکو 2000

2- مجله العرفان، سوریه، جلد 8 شماره های 2، 3، 4، 5 در سال های 1922 و 1923 که به عربی چاپ شده و بعد توسط اوان زگال، کسروی شناس و ریاضیدان معاصر آمریکائی به انگلیسی ترجمه شده است. ترجمه فارسی آن از پرفسور محمد علی شهابی در سایت خط سوم موجود می باشد. - سایت سوزوموز

پروفسور محمد تقی زهتابی، « ایران تورکلرینین اسکی تاریخی » جلد 1، تبریز اختر نشریاتی 1379، ص. 9-3
مجله « باکو- تبریز » شماره 001، باکو 2005، ص. 23 و نیز مراجعه شود به سایت تریبون و سایت 4-

www.ethnologue.com

نگارش گروهی از پژوهشگران، افغانستان (مجموعه مقالات)، ترجمه مرتضی اسدی و هوشنگ اعلم، تهران 1376، ص. 53-5-

52، و نیز، اطلس کامل گیتاشناسی، با آخرین تغییرات سیاسی جهان و ایران تا مهر 1375، چاپ هفتم، تهران 1375، ص. 13

و 7- اطلس کامل گیتاشناسی، با آخرین تغییرات سیاسی جهان و ایران تا مهر 1375، چاپ هفتم، تهران 1375، ص. 12-6

دکتر جواد هیئت، مقایسه اللغتين، تهران 1379، ص. 22-8

دکتر جواد هیئت، مقایسه اللغتين، تهران 1379، ص. 34-9

امید نیایش، آلتایلاردان سهندیمیزه (تورک مدنیتلری تاریخی)، جلد 1، تهران 1382، ص. 30-10

امید نیایش، آلتایلاردان سهندیمیزه (تورک مدنیتلری تاریخی)، جلد 1، تهران 1382، ص. 49-11

روزنامه امید زنجان، شماره 285، زنجان 20 مرداد 1378-12

نشریه دانشجویی دانشگاه آزاد بناب "سؤنمز" شهریور 1382، شماره اول، ص. 7 و سایت گجیل-13

نشریه دانشجویی دانشگاه آزاد بناب "سؤنمز" شهریور 1382، شماره اول، ص. 7 و سایت گجیل-14